

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 82/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Róbertom Ružbašánom, Advokátska kancelária Azariová & Ružbašán Law firm, s. r. o., Kmeťova 26, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 S 212/2013 a jeho rozsudkom z 19. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]

██████████ na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 S 212/2013 a jeho rozsudkom z 19. novembra 2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 212/2013 z 19. novembra 2014 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 1 370,34 € (slovom tisícristosedemdesiat eur a tridsaťštyri centov), a to na účet advokáta JUDr. Róberta Ružbašána, Advokátska kancelária Azariová & Ružbašán Law firm, s. r. o., Kmeťova 26, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 S 212/2013 z 19. novembra 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“). Ústavný súd prijal sťažnosť uznesením č. k. II. ÚS 82/2015-11 z 12. februára 2015 na ďalšie konanie.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa svojím návrhom z 23. septembra 2013 domáhali podľa § 250v zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny

poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) na krajskom súde začatia konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Orgán, ktorý sa podľa sťažovateľov dopustil nezákonného zásahu, bol v zmysle predmetného návrhu Slovenský pozemkový fond, Búdková 36, Bratislava. Krajský súd v uvedenej právnej veci začal konať a 19. novembra 2014 napadnutým rozsudkom vo veci meritórne rozhodol tak, že návrh sťažovateľov, ktorým sa domáhali, aby krajský súd zakázal Slovenskému pozemkovému fondu pokračovať v zásahu a aby mu uložil povinnosť obnoviť predchádzajúci stav, zamietol ako nedôvodný. Zároveň krajský súd v poučení napadnutého rozsudku uviedol, že proti tomuto rozhodnutiu súdu nie je prípustný opravný prostriedok.

3. Z uvedeného skutkového stavu je podľa sťažovateľov zrejmé, že v danom prípade v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky, ktorým podľa presvedčenia sťažovateľov Slovenský pozemkový fond je, pojednával a rozhodoval krajský súd, ktorý v prerokúvanej veci nakoniec aj meritórne rozhodol napriek tomu, že v zmysle § 246 ods. 2 písm. b) OSP nebol vecne príslušný viesť takéto konanie.

4. Podľa sťažovateľov skutočnosť, že Slovenský pozemkový fond je orgánom s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky, je nesporná. Uvedené vyplýva podľa vyjadrenia sťažovateľov napríklad aj z uznesenia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 S 15/2012 z 10. mája 2012, ktorým tento súd postúpil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ktorý v danej veci rozhodol ako vecne príslušný súd rozsudkom sp. zn. 2 Sžz 3/2012 z 27. marca 2013.

5. S ohľadom na uvedené sú sťažovatelia toho názoru, že krajský súd bol povinný skúmať svoju vecnú príslušnosť, a to ešte prv, než začal konať o veci samej, ako aj neskôr počas celého konania. Krajský súd mal podľa názoru sťažovateľov zistiť odstrániteľný nedostatok tejto podmienky konania a podľa § 250d ods. 2 OSP v spojení s § 250v ods. 8 OSP vec postúpiť uznesením najvyššiemu súdu ako súdu vecne príslušnému. Keďže však krajský súd takto nepostupoval, porušil tým podľa vyjadrenia sťažovateľov ich základné

právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že sťažovatelia podali návrh na vecne nepríslušný súd, nezbavuje podľa ich názoru súd povinnosti dodržiavať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ako základného procesného predpisu, t. j. povinnosti skúmať svoju vecnú príslušnosť, najmä v situácii, keď súd vedel, že proti jeho rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

6. Sťažovatelia v tomto smere doplnili, že na rozdiel od skúmania miestnej príslušnosti, ktorú súd skúma iba vtedy, ak je zo zákona daná osobitná miestna príslušnosť výlučná, a inak iba vtedy, keď ide o situáciu uvedenú v druhej vete ustanovenia § 105 ods. 1 OSP, a len do momentu, kým začne konať o veci samej, a neskôr už iba na námietku účastníka konania uplatnenú najneskôr pri prvom úkone, ktorý mu patrí, čím sa môže nedostatok miestnej príslušnosti za určitých okolností ex lege konvalidovať, vecnú príslušnosť je súd povinný podľa názoru sťažovateľov skúmať vždy, a to nielen prv, než začne konať o veci samej, ale taktiež aj počas celého konania, a nie je teda možné, aby sa nedostatok tejto procesnej podmienky konvalidoval. Na tomto mieste sťažovatelia odkázali na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 572/2013, ktoré citovali.

7. Sťažovatelia neboli podľa ich názoru povinní namietať nedostatok vecnej príslušnosti v konaní pred krajským súdom, keďže nejde o miestnu príslušnosť, ale o vecnú príslušnosť, ktorú súd musí skúmať vždy, aj bez ohľadu na to, či ju účastník konania namieta. Aj v tomto ohľade sťažovatelia citovali judikatúru ústavného súdu, konkrétne sp. zn. IV. ÚS 161/08, ako aj sp. zn. I. ÚS 11/01 a sp. zn. III. ÚS 285/2010.

8. Podľa pripomienky sťažovateľov procesný postup, v ktorom o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, resp. súd zriadený v súlade so zákonom, je nezlučiteľný s garanciami vyplývajúcimi z čl. 48 ods. 1 ústavy, a preto rozhodnutie vydané v takomto konaní nemôže byť ústavne akceptovateľné, pričom sťažovatelia pri tomto názore vychádzali z judikátu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 116/06.

9. Pokračujúc vo svojej sťažnosti, sťažovatelia akcentovali, že samotná skutočnosť, že sudcovia konajúci na krajskom súde boli ustálení ako zákonní sudcovia postupom podľa platného rozvrhu práce, nepostačuje na záver o tom, že naozaj konali ako zákonní sudcovia. Prvoradou podmienkou správneho ustálenia osoby zákonného sudcu je podľa sťažovateľov správne ustálenie vecnej, resp. miestnej príslušnosti konajúceho súdu. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je podľa názoru sťažovateľov zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. nezávislým a nestranným sudcom podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (tu sťažovatelia odkazujú na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 283/09).

10. Sťažovatelia zdôraznili, že konanie o ochrane proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy je špecifickým prostriedkom ochrany práv účastníka správneho konania, na využitie ktorého zákon ustanovuje prísne podmienky a predpoklady a zároveň vylučuje možnosť akéhokoľvek opravného prostriedku voči rozhodnutiu správneho súdu. Zákonodarca podľa sťažovateľov úmyselne konštituoval vecnú príslušnosť najvyššieho súdu ako súdu oprávneného rozhodovať vo veciach, predmetom ktorých je „výkon dohľadu“ nad zákonnosťou postupov orgánov, ktoré vykonávajú svoju právomoc s územnou pôsobnosťou pre celé Slovensko, ako aj ústredných orgánov štátnej správy. U týchto orgánov je podľa vyjadrenia sťažovateľov predpokladaný silný politický, resp. mocenský vplyv, ktorý je spôsobilý vniesť nerovnováhu do práv účastníkov konania v prebiehajúcom súdnom spore. Práve vecná príslušnosť najvyššieho súdu je podľa presvedčenia sťažovateľov jednou zo základných záruk zákonnosti a je zárukou legitímneho a spravodlivého súdneho konania s predpokladanou vysokou mierou správnosti a kvality konečného meritórneho rozhodnutia. Práve kvalitatívne požiadavky na rozhodovaciu činnosť súdu predstavujú podľa sťažovateľov v danom prípade jedinú kompenzáciu absencie opravného prostriedku, a teda aj záruku spravodlivosti.

11. Vzhľadom na uvedené sú sťažovatelia toho názoru, že krajský súd neskúmaním vecnej príslušnosti a následným prerokovaním veci a vydaním napadnutého rozsudku

v konaní, na ktoré bol vecne príslušný najvyšší súd, porušil ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol: „*Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7S/212/2013 porušil základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľov na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základné právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 7S/212/2013 zo dňa 19.11.2014 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 900,48 €.“

II.

13. Ústavnému súdu bolo 13. apríla 2015 doručené vyjadrenie krajského súdu k podanej sťažnosti. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol: „*V uvedenom konaní Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 19. novembra 2014 zamietol návrh navrhovateľov - sťažovateľov proti odporcovi Slovenský pozemkový fond, Búdková 36, Bratislava, o ochranu pred nezákonným zásahom odporcu podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku...*

Slovenský pozemkový fond bol zriadený ako právnická osoba zákonom č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (§ 34 ods. 1 zákona). Jeho územná pôsobnosť nie je obmedzená, a preto je orgánom verejnej správy s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky.

Podľa § 246 ods.2 písm. b/ O.s.p. na konanie podľa piatej hlavy piatej časti O.s.p. (konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy) je vecne príslušný Najvyšší súd Slovenskej republiky, pretože odporca je orgánom verejnej správy s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky. Pokiaľ Krajský súd v Košiciach prejednal návrh sťažovateľov a o ich návrhu rozhodol rozsudkom zo dňa 19. novembra 2014, konal tak ako vecne nepríslušný súd.

Vzhľadom na uvedené preto navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti vyhovel.“

14. Na výzvu ústavného súdu zaslali sťažovatelia repliku, ktorá bola ústavnému súdu doručená 24. apríla 2015. Sťažovatelia vo svojej replike artikulovali svoje myšlienky takto: „Zdôrazňujeme, že už sme podrobne uviedli a opísali dôvody podanej sťažnosti a aj po oboznámení sa s vyjadrením Krajského súdu v Košiciach na uvedenom zotrvávame. Zdôrazňujeme, že sám Krajský súd priznal, že vo veci konal vecne nepríslušný súd a navrhol, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti vyhovel.

Chceli by sme vyzdvihnúť skutočnosť, že s ohľadom na špecifickosť inštitútu konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, spočívajúcej v nemožnosti podať voči rozsudku v takejto veci odvolanie, alebo iný opravný prostriedok, nie je možné daný nezákonný stav odstrániť a zrušiť rozhodnutie, ktorým boli porušené základné práva a slobody iným spôsobom než nálezom Ústavného súdu.

Ako mimoriadny opravný prostriedok by v danej situácii prichádzalo do úvahy len mimoriadne dovolanie, na podanie ktorého je však oprávnený iba Generálny prokurátor. Sťažovatelia využili aj tento inštitút a zaslali Generálnemu prokurátorovi podnet na podanie mimoriadneho dovolania voči rozsudku Krajského súdu v Košiciach 7S/212/2013. Dňa 28.01.2015 nám bolo oznámené, že podnet bol odložený a Generálna prokuratúra skonštatovala, že nemá v rámci OSP založenú pôsobnosť na preskúmanie predmetného rozhodnutia.

Máme za to, že skutočnosť, že vydaním rozsudku Krajského súdu v Košiciach vo veci sp. zn.: 7S/212/2013 došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR

a ďal. ustanovení medzinárodných dokumentov upravujúcich základné ľudské práva a slobody, je zrejmá a svojim podaním to potvrdil aj sám Krajský súd v Košiciach.

Keďže aj stanovisko orgánu, ktorého rozhodovacia činnosť bola sťažnosťou napadnutá je totožné ako naše, máme za to že sú naplnené všetky podmienky pre vyhovieie sťažnosti zo strany Ústavného súdu SR. “

15. Ústavný súd zaslal 28. apríla 2015 v zmysle § 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) Slovenskému pozemkovému fondu ako dotknutej osobe oznámenie o podanej sťažnosti a možnosti sa v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia písomne vyjadriť k podanej sťažnosti, ktorú mu spolu s uznesením o prijatí a vyjadrením krajského súdu a repliky sťažovateľov zaslal v prílohe upovedomenia. Slovenský pozemkový fond sa v určenej lehote k podanej sťažnosti nevyjadril.

16. Sťažovatelia aj krajský súd súhlasili s upustením od ústneho pojednávania v konaní pred ústavným súdom.

III.

17. Krajský súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Jurákovej a členov JUDr. Tamary Sklenárovej a JUDr. Pavla Naďa v právnej veci sťažovateľov (ako navrhovateľov) proti odporcovi Slovenskému pozemkovému fondu (Búdková 36, Bratislava) o ochranu pred nezákonným zásahom napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že návrh zamietol a sťažovateľom nepriznal právo na náhradu trov konania. Sťažovatelia sa návrhom na začatie konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v OSP domáhali, aby súd uložil povinnosť odporcovi obnoviť predchádzajúci stav a pokračovať s navrhovateľmi v konaní, čo sa týka vydania náhradných pozemkov, a ďalej podpísať zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom už špecifikovaných najneskôr do 2 mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Sťažovatelia ďalej

žiadali, aby súd zakázal odporcovi pokračovať v zásahu spočívajúcom v nekonaní vo veci poskytnutia náhradného pozemku za pôvodne nevydané nehnuteľnosti podľa rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu Košice-mesto č. 503/34/2005-Hi z 25. februára 2005 a Obvodného pozemkového úradu Košice-mesto č. 503/36/2005-Hi z 28. februára 2005.

IV.

18. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažnosť, ktorou sťažovatelia broja proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu, že podľa ich mienky vo veci rozhodol nepríslušný súd, čím im bolo zasiahnuté do základného práva na zákonného sudcu a zároveň do základného práva na súdnu ochranu.

Všeobecne k základnému právu na súdnu ochranu

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

20. Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

21. Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05).

22. Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

23. Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku.

24. Inak povedané, povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v ním rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

Všeobecne k základnému právu na zákonného sudcu

25. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

26. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich priradenie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného priradenia súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09).

27. Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v procesných kódexoch a pre posudzovaný prípad v Občianskom súdnom poriadku a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov.

28. Z týchto zákonných úprav vyplýva, že pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva.

29. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov. Potom nasleduje obsadenie súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada priradenia vecí

jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon.

Aplikácia uvedených záverov na vec sťažovateľov

30. Podľa § 34 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pozemkových úpravách“) zriaďuje sa Slovenský pozemkový fond (ďalej aj „pozemkový fond“). Pozemkový fond je právnická osoba a zapisuje sa do podnikového registra. Sídлом pozemkového fondu je Bratislava. Pozemkový fond môže zriaďovať územné organizačné útvary a určovať ich sídla.

Podľa § 250v ods. 1 (nachádzajúci sa v piatej hlave piatej časti) OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 8 (nachádzajúci sa v piatej hlave piatej časti) OSP na konanie podľa tejto hlavy sa použijú ustanovenia prvej a druhej hlavy tejto časti primerane, ak v tejto hlave nie je ustanovené inak.

Podľa § § 246 ods. 2 písm. b) (nachádzajúci sa v prvej hlave piatej časti) OSP Najvyšší súd Slovenskej republiky je vecne príslušný na konanie podľa štvrtej a piatej hlavy tejto časti, ak je žalovaným ústredný orgán štátnej správy alebo iný orgán s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky.

Podľa § 250d ods. 2 (nachádzajúci sa v druhej hlave piatej časti) OSP ak predseda senátu zistí, že súd nie je vecne alebo miestne príslušný, postúpi vec uznesením príslušnému súdu.

31. Ústavný súd najprv uvádza, že v zmysle citovaného zákona o pozemkových úpravách Slovenský pozemkový fond je orgánom štátnej správy s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky. Odlišná právna úprava nevyplýva ani z § 34 ods. 2 a nasl. až § 36 zákona o pozemkových úpravách.

32. Z § 250d ods. 2 OSP vyplýva, že súd, ktorému bol doručený návrh, je povinný zistiť svoju vecnú príslušnosť. Jedine ak nedôjde k vybaveniu návrhu spôsobom uvedeným v § 250d ods. 2 (a ods. 3), doručí súd žalovanému rovnopis návrhu (porov. § 250e OSP).

33. Napriek jasnej zákonnej dikcii týkajúcej sa vecnej príslušnosti najvyššieho súdu na konanie podľa štvrtej hlavy (konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v OSP) piatej časti Občianskeho súdneho poriadku a prikázaného postupu zo strany súdu v prípade zistenia svojej vecnej nepríslušnosti, krajský súd vo veci sťažovateľov konal a rozhodol v rozpore so zákonom.

34. Týmto postupom a s tým súvisiacim napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, keďže o ich právach a povinnostiach nerozhodol v zmysle zákona príslušný súd. Tým zároveň došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu, keďže krajský súd nepostupoval zákonom predpísaným procesným postupom a proti zneniu zákona vo veci konal a rozhodol.

35. Z dôvodu už uvedených ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 a 2 výrokovej časti tohto nálezu.

V.

36. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli sťažovateľom v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnym zástupcom advokátom JUDr. Róbertom Ružbašánom v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku).

37. Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

38. Ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov konania za dva úkony právnej služby v roku 2014 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, podanie sťažnosti) a jeden úkon právnej služby v roku 2015 (replika k vyjadreniu krajského súdu).

39. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku 2013 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 804 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 134 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 8,04 eur). Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku 2014 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 839 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 139,83 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 8,39 eur).

40. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2014 patrí odmena v sume 134 eur, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa v roku 2014 (za dva úkony právnej služby) predstavujú sumu 268 eur. Táto základná sadzba tarifnej odmeny sa znižuje o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky), pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, t. j. znižuje sa na sumu 134 eur za dva úkony právnej služby v roku 2014 v prípade jedného sťažovateľa.

41. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 eur, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa v roku 2015 (za jeden úkon právnej služby) predstavujú sumu 139,83 eur. Táto základná sadzba tarifnej odmeny sa znižuje o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky), pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, t. j. znižuje sa na sumu 69,92 eur za jeden úkon právnej služby v roku 2015 v prípade jedného sťažovateľa.

42. Ústavný súd priznal 5 sťažovateľom úhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby v roku 2014 v zmysle § 11 ods. 3 a § 13 ods. 2 vyhlášky v sume 670 eur (5 x 134 eur) a režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 80,40 eur (5 x 16,08 eur). Ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov právneho zastúpenia taktiež za jeden úkon právnej služby v roku 2015 v zmysle § 11 ods. 3 a § 13 ods. 2 vyhlášky v sume 349,60 (5 x 69,92 eur) a režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 41,95 eur (5 x 8,39 eur). Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) Finančnej správy Slovenskej republiky je advokátska kancelária Azariová & Ružbašán Law firm, s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v rámci ktorej pôsobí právny zástupca sťažovateľov, subjektom registrovaným pre DPH (████████████████████). Ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 1 370,34 eur (1 141,95 eur + 20 % DPH).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2015